

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Kolehmainen, Henna; Hiltunen, Kati; Soinsaari, Eveliina; Manninen, Minna

Julkaisun nimi: Kätilöt eivät saa olla kuoleva voimavara

Julkaisuvuosi: 2020

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kolehmainen, H., Hiltunen, K., Soinsaari, E. & Manninen, M. (2020). Kätilöt eivät saa olla kuoleva voimavara. *Kätilölehti*, 125(6), 8-9.

AKATEEMISET KÄTILÖT RY

Sääntömääräinen vuosikokous

 ma 19.4.21 klo 18

 Etäyhteydellä (Zoom)

Ilmoittautuminen, linkki ja kokousmateriaali meilitse: johanna.sarlio-nieminen@helsinki.fi

4 • **Kättilölehti** Tidskrift för barnmorskor 2/21

OIKAISU ARTIKKELITIETOIHIN:

Kättilölehdessä 6/2020 julkaistussa artikkelissa *Kättilöt eivät saa olla kuoleva voimavara* on ollut mukana mainittujen kirjoittajien lisäksi myös **Minna Manninen**, TtM, kättilö, kättilötyön tutkintovastaava Oamk. Toimitus pahoittelee nimen puuttumista.

Kätilöt eivät saa olla kuoleva voimavara

Kätilön työtä luonnehditaan usein kutsumus-ammattiksi. Synnytysyksiköiden lakkautusten seurauksena kätilöiden työllistyminen Suomessa on kuitenkin tällä hetkellä haasteellista. Synnytystoiminnan siirtyessä pienemmästä yksiköstä isompaan sairaalaan joutuu kätilö usein miettimään uraansa ja ammattiaan uudelleen.

TEKSTI Henna Kolehmainen, Kati Hiltunen ja Eveliina Soinsaari

Kätilöiden kokemukset lakkautuksista käyvät ilmi aiheeseen liittyvästä kyselystä. Vastausten keskeisinä teemoina olivat kätilöiden ammattitaito, muutokset työnkuvassa sekä työhyvinvoinnissa.

Synnytysyksiköiden lakkautusten seuraukset

Suomessa syntyi vuonna 2019 yli 10 000 vauvaa vähemmän kuin kymmenen vuotta aiemmin. Laskevalla syntyvyydellä on suora yhteys synnytysyksiköiden lakkautuksiin, mikä vaikuttaa myös kätilöiden työllistymiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2014 säätämässä päivystysasetuksessa määritetään potilasturvallisuuteen nojaten, että synnytysyksiköitä hoitavassa sairaalassa tulee hoitaa vähintään noin 1000 synnytystä vuodessa. Sairaalassa on oltava riittävä määrä kätilöitä, välitön valmius hätäkeisarileikkaukseen sekä muun muassa lastenlääkäripäivystys.

Lakkautusten vaikutukset näkyvät sairaalamatkojen pidentymisenä, mat-

kasynnytyksen lisääntymisenä sekä synnytyskulttuurin muutoksena. Matkasynnytykset ovat edelleen harvinaisia, mutta niiden määrä on kuitenkin kaksinkertaistunut 2000-luvun alun jälkeen. Välimatkan kotoa sairaalaan ollessa jopa useita satoja kilometrejä ei perheen kotiutuminenkaan synnytyksen jälkeen tapahdu aina päivässä tai edes parissa.

Synnytysten keskittämistä kertyy kunnille säästöjä, sillä pienten yksiköiden valmiuksien parantaminen päivystysasetuksen mukaisesti tuo merkittävästi lisää kustannuksia. Kätilöiden kokemusten mukaan heidän tekemänsä tärkeä työ jää taka-alalle, kun kustannus- ja resurssikysymykset laitetaan etusijalle. Jatkuvilla lakkautuksilla on luonnollisesti laajalti vaikutuksia kätilöiden työskentelyyn. Työpaikkojen vähentyessä yhä useampi kätilö joutuu miettimään työnkuvan muutosta kätilöstä sairaanhoitajaksi, tai jopa kouluttautumaan kokonaan toiselle alalle. Tämä tarkoittaa luopumista rakkaasta

	TILANNE ENNEN LAKKAUTUKSIA	TILANNE LAKKAUTUSTEN AIKANA / JÄLKEEN
TYÖNKUVA	Kätilöt työskentelevät mm. pienemmissä yksiköissä, joissa on laajempaa erityisosaamista: sama kätilö voi työskennellä sekä raskaana olevien, synnyttävien sekä synnyttäneiden ja vauvojen parissa. Kätilön töitä löytyy myös pienemmilta paikkakunnilta.	Pienempiä yksiköitä keskitetään isompiin yksiköihin, joissa osaaminen pääsee syventymään yhden tietyn yksikön toimintaan. Samalla kuitenkin laaja osaaminen voi "surkastua" ja työtehtävät kaventua tietotaidon kasvaessa vain yhden osa-alueen tiimoilta. Kätilön töitä ei riitä kaikille työpaikkojen vähentyessä ja työnkuvan muuttuessa. Muutot toiselle paikkakunnalle töiden perässä yleistyvät.
TYÖHYVINVOINTI	Työyhteisö on ollut tiivis ja lämmin ilman keskinäistä kilpailua. Ei pelkoa oman työpaikan menettämisestä.	Jäljelle jäävistä työpaikoista kilpailua työyhteisöissä, ja välien kiristymistä. Päätäjät antavat huonoa informaatiota työntekijöille tilanteesta, epätietoisuus tulevaisuudesta varjostaa näkymiä. Luopumisen pakko omasta työstä ja työyhteisöstä.
LAKKAUTUSPÄÄTÖKSET, KÄTILÖIDEN AMMATTITAITO	Vaikka syntyvyyden vähyys tiedostetaan, toivo asioiden järjestymisestä ja töiden jatkumisesta elää. Kätilön ammatti on arvostettu, haastava ja samalla palkitseva työ.	Lakkautuspäätökset tuntuvat kätilöistä epäoikeudenmukaisilta, "eikö meillä ole enää turvallista synnyttää?" Kätilöt kokevat ammattitaitonsa kyseenalaistetuksi.

Kätilöiden kokemuksia pienten synnytysyksiköiden lakkautuksista

ammattista, jota on tehnyt parhaimmassa tapauksessa jo vuosikymmeniä.

Syntyvyyden laskun monet vaikutukset kätilön työhön

Kätilöiden mukaan lakkautukset vaikuttavat työhyvinvointiin negatiivisesti. Muuttuvan tilanteen alla työyhteisöihin aiheutuu jatkuvaa stressiä, ja kätilöt kokevat suurta pelkoa sekä henkistä painetta töiden loppumisesta. Niillä, jotka jäävät alalle muutoksesta huolimatta, työnkuva vaihtuu usein radikaalisti. Kätilöt ovat kokeneet myös työntekijöiden informoinnin synnytysyksiköiden sulkeutumiseen liittyen olleen puutteellista ja lakkautuspäätösten olevan lyhytnäköisiä. Useat ovat tunteneet ammattitaitonsa ja osaamisensa tulleen kyseenalaistetuksi.

Uhka työttömyydestä, kilpailu työpaikoista, pakolliset uudet tulevaisuuden suunnitelmat ja pahimmillaan jatkuvan epätietoisuuden keskellä eläminen luovat työympäristöstä äärimmäisen koettelevan sairaalan synnytystoiminnan ollessa lakkautusuhan alla. Synnytysyksiköt voivat toimia pitkäänkin Valviran poikkeusluvalla, vaikka 1000 vaadittua synnytystä alittuu, jolloin epätietoisuudessa eläminen pitkittyy. Poikkeuslupa saadaan aina määrääjäksi kerrallaan, mutta kuitenkin lopullinen lakkautuspäätös voi olla työntekijöille shokki.

Lakkautuksilla asetetaan myös kätilöiden ammattitaito kyseenalaistetuksi. Kätilökoulutus on yli 200-vuotias ja samalla vanhin naisten ammatti Suomessa. Edelleenkin koulutus on Suomessa pisin ammattikorkeakoulututkinto, johon kuuluu tuhansia tunteja käytännön harjoittelua käsi kädessä kokeneen kätilön vierellä.

Tulevaisuuden suunnitelmat ja työllistymismahdollisuudet eivät näytä hyvältä kätilöopiskelijoillekaan. Moni jatkaa opintoja terveydenhoitajaksi, työskentelee sairaanhoitajana tai hakeutuu ulkomaille töihin saadakseen työskennellä kätilönä.

Tavoite on kaikkialla sama, turvallinen ja lämmin synnytyskokemus perheelle. Suuri osa kätilöistä kokee pienessä yksikössä työskentelyn perheiden kanssa kokonaisvaltaisemmaksi ja tiiviimmäksi. Lakkautusten sijaan olisi hyvä panostaa pienten yksiköiden toiminnan ylläpitämiseen, jotta perheet saisivat synnyttää jatkossakin lähempänä kotia. Synnytysyksiköiden toiminnan jatkuessa työmahdollisuudet ovat paremmat seuraavillekin kätilöntaimille. ●